

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Tobias in adversis erectissimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Ion meus filius coronam de meo capite molitur decutere. Ego taceo, quoniam tu fecisti. Subditi mei insultant mihi. Ego perfero, quoniam tu fecisti. Israëlitis tribus defecerunt à me. Ego non excandefco, quoniam tu fecisti. Hæc omnia, fat scio, tuis sunt placitis. A te & tuæ sunt hæc plagæ; Amove à me plagas tuas.

Ita David non ad secundas, sed ad causam primam respiciens, non lædèstem famulum, sed jubentem Dominum considerans, in injuria maximas animo tulit æquissimo. Hinc et Bernardi voces: *O vere hominem secundum cor Dei, qui de corde Dei in seipsum ferebat sententiam. Servabat lingua Semei maledicta, sed intendebat David, quid in occulto ageret Deus. Vox maledicentis in auribus erat; & regis animus ad benedictionem se inclinabat. Nunquid in ore blasphemum Deus? Absit: sed eo usus est ad humiliandū David.*

Ita Iobus, Augustino teste, non attendit, quis percuteret, sed quis permetteret. Ita Sara à suam ancillam interfectrix virorum appellata, pluribusque conviciis affecta, non pugnis, sed nec verbis in famulam sævit, nec eam domo exturbavit, sed nec verbulo contrahiscens in sepeius cubiculum perrexit, toto triduo impransâ & incenata inter preces & lacrymas sua omnia cum Deo translegit. Ita profusus & ipsa non secundâ, sed primam causam indefessis oculis aspexit.

§. V.

Rem miram, & nescio, risu an indignatione digniorem attexo. Fuit non ita pridem ex opulentis civibus jacturam octo millium philippeorum passus, jacturæ causam in civium aliquem devolvebat. Ad illum igitur à damno pecuniario tam mœstum vir religiosus revivens, & inter solationum fomenta illud Iobi adhibens: *Dominus dedit, aiebat, Dominus abstulit.* Cui alter promptè: *Ita est, inquit, ut dicis, Dominus dedit, sed nebulo, sed trifurcifer abstulit.* Ohe voces non hominis, sed boyis! Procul ista, procul ab ore, à pectore Christiano. Indocta nimis infania, furor impius est de divinâ providentiâ tam malè sentire, tam fatuè loqui. Manet illud confirmatissimum: *Dominus dedit, Dominus abstulit:* seu Chaldaei, seu Sabei, seu alij pecus abegerint: Dominus abstulit, quoniam ipse hoc fecit. Nil penitus possunt causæ secundæ, nisi annuat, nisi velit ac permittat prima.

Atque ut facta fiant è verbis, quod dicimus exemplo monstramus. Nobiliores viri complures in orbem steterunt circulo facundo varia dissertantes. Inter hos dicacior unus certum aliquem oratione aculeatâ non leniter perfrinxit, & illi velut pileum decussit. At verò alter tanquam Tiphonæ angue in se conjecto altum coquens dolorem ita secum statuit: Non impunè hoc dixeris. Hæc in me sparsa reddam cum fenore. Inultam, ut scias, non sinam, oris tui libidinem: hæc voces per tuum jugulum redibunt. Hoc igitur ulciscar probè, aut potius bonis & urbe cedam.

Si quis interrogasset hunc hominè, num etiam vellet cælo cedere, valde vereor ne responsurus fuisset: Etiam cælo cedam, modò vindicem hanc injuriam. O stulti & tardi corde! Ita fatui sumus, ut subinde placeat jacturam potius cæli facere, quàm injuriam non vindicare. Hoc autem inde provenit, quia fixissimis oculis causas secundas intuemur, primam cæci transimus; cum famulo litigamus, & nutus heriles minime observamus. Ad Tobiam redeo.

Tobias non est contristatus contra Deum, quòd plaga cæcitatè evenit ei, sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. Tobias non causas secundas, non hirundines, sed causam primam, sed Deum penarum omnium auctorem consideravit. Hinc animus ei tranquillus, & tantâ in Dei timore constantiâ. Nos itidem nullus metror, nullus dolor, timor nullus à Deo

Tobias in cæcitate non est contristatus contra Deum, sed in timore Dei permansit.

abducatur: in timore Domini permanebimus immobili, si in rebus omnibus divinam providentiâ, primam rerum omnium causam, devoto pectore suspiciamus.

CAPUT V.

Tobias in adversis erectissimus.

Tobias non inopiâ tantum, sed & cæcitate, gemino & alto ictus vulnere, præterea domi suæ reperit sibilantes colubros, qui eum doctorum aculeis multo acerbis sauciarent. Vxor & cognati, quorum fuisset mœstum solari, contumeliis, irrisu & vario scommate jam cæcum & pauperem confixerunt.

Hic geminâ sese spectandum dedit patientiâ, adversus Deum nec voculam a mihi reluctantis indicem eiecit, adversus conjugem & cognatos, nihil quod ledere posset protulit, immobilis in timore Dei gratias agens Deo, perstitit. Cognati & uxor illum simpliciter delirum, fatuum, amentem appellârunt. Nam sicut beato Iob insultabant, ita isti parentes & cognati ejus iridebant vitam ejus dicentes: *Vbi est spes tua, pro quâ elemosinas & sepulchras faciebas?* At verò Tobias non pari pari reddidit, nec acerbis quiddam respondit, sed eos, quod Paulus præcipit, in spiritu lenitatis intruens: *Nolite ita loqui, aiebat, quoniam filij Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.* Quo sermone Tobias spem æternæ vitæ vivacissimam sibi esse monstravit. Eo autem vir sanctus & probus integritatis laudem summam est consecutus, quòd tametsi pauper fuerit, nec obolum tamen malè partum retinere domi voluerit. Nam cum uxor ipsius quotidie operis textrini aliquid faceret, mercede hædem in manupretium acceperit. Cuius cum balantis vocem audisset Tobias: *Videte, inquiebat, ne forte furtivus sit, reddite eum Dominis suis, quia non licet vobis edere ex furto aliquid, aut contingere.* Hic uxor tota in fermento jactans, & fremebunda: *Manifeste, inquit, vana facta est spes tua, & elemosynæ tuæ modo apparuerunt.* Vide, mi vir, vide, mi sancte, sed simplex hypocrita, quid tot elemosynis tuis lucratus sis. Ego speret tuam omnem non asse redimerem. Et tamen Tobias tam aculeatam & maledicam linguam æquo animo ferens, irâ incendi, aut exacerbari nequit.

Hic explicandum cur Deus virum integerrimum tot experimentis, tamque vario tentamine fatigavit, & quâ ratione Tobias non contristatus, in Dei timore immobilis gratias Deo egerit. Ita Tobiam in adversis erectissimum hic sistam.

§. I.

Alius Fatius de vitiosis affectibus edomandis disserens: Deus, inquit, non ut pictor agit, sed ut phrygio. Pictor tabulam politam aut laminam cupream aut telam expansam in partes non secat, non committit, sed eos colores artificioso penicillo illinit, ut omnibus pictura placeat, omnes eam mirentur & laudent. At verò phrygio telam sericam, holofericam, Attalicam confendit, particulas unionibus & gemmis distinguit. Hinc opus elaboratum, & pretiosum. Deus ab orbe sic egit: tot centena millia suorum mutilari, lacerari, secari permisit. His decussa capita, his confossum pectus, his discepti artus, illi patibula, rotas, cruces corporibus eruentis vestierunt; isti membra tim lacerati, flammis consumpti, aquis præfocati, beluis obiecti, telis confixi, plumbatis contusi, flagris & taureis concisi, saxi & lapidibus instrati. Quorum lanienâ ingemiscens Paulus: *secti sum, inquit, lapides, & dati sunt, in occasione gladii mortui sum.* Est nonnemo, qui credat plures homines, Christi martyres in lege novâ occisos, quàm in præcâ pecude mactatas. En tot centena millia, tot hominum milliones pro Christo jugula præ-

præbuerunt, ferrum receperunt, vitam non raro per membra singula profuderunt. En quomodo noster hic Phrygio holosericum optimum in particulis cōfingat: causas ipse novit; opus elegans, artificiosum inde prodibit. Hoc Deus ab Abele cepit, & ad Iobum perduxit; inde ad Tobiam, ad Isaiam, Hieremiam, prophetas alios: ab his ad Christum, ad Apostolos, ad Stephanum, Laurentium, Vincentium, martyres innumeros. Venustum hoc opus totum ac perfectum Phrygionis nostri supremo die spectabimus.

Tobiam Phrygio noster miseriam multiplici conscidit, diversas ob causas. Illarum aliquot numeramus. 1. Vt illustris virtus, & patientia illius singularis, se Deo dignam præberet, & luctando inter adversa crederet; certe sicut liberalitatem non exerebit, quem omnis pecunia destituerit, ita nec solida patientia dabit specimina, quem nulla presertim adversa. 2. Vt eadem virtus aliis quoque innotesceret. Enitidit canit poëta vetus:

Quæ latet, inq. bonis cessat non cognita rebus:

Apparet virtus, arguiturque malis.

3. Vt eminentissimam Tobie virtutem, non solum alij scirent, sed & imitarentur, ut ideam actionum illustrium. Hanc assignans causam facti historicus: Vt, inquit, posteris daretur exemplum patientiæ ipsius. Iobus & Tobias exactissimi patientiæ præceptores.

4. Vt Tobie apud Deum promerita plurimum augeterent. 5. Desiderium, ac sitis Dei in promovenda salute nostrâ. Quod expendens Ambrosius: Quanta est, inquit, circa nos Dei nostri sollicitudo! illos examinat, ut nos erudiat; illos conterit, ut nos acquirat; eorum cruciatus nostros vult esse profectus. 6. Vt virtutis studiosi non nimis altè sapiant, & sese plus æquo extollant, aut ab aliis extollantur. Deus illis præcidit alas, opes subducit, valetudinem affligit, obtrepatores & adversarios non reprimat, in communes cum aliis miseras eos dejicit. 7. Vt immersa Dei potentia hinc effulgeat, qua suis animum, vires, tolerantiam suppeditat, & demum à periculis, & malis universis liberat. 8. Vt mundus tam turbulentus, ut presens vita tam anara desipere incipiant, atque ut hoc vitæ tædium cogitationes crebras & sanctas de abitu ad meliorem vitam, de beatitudine, de paradisi gaudiis inflammeret. Exilium desipiat, patria dulcescat. 9. Vt ij, qui plura & graviora patiuntur, documento & foelatio sint ceteris cogitantibus: O quanta isti, & isti, & illi sunt passit bona omnia insuper & vitam inter geminus & dolores, inter contumelias & probra perdidit. Illi ipsi, quos hodie novimus & oculis contuemur, quanta patiuntur? Et tamen suis se necessitatibus attemperant, æquo animo sunt, Deo gratias agunt, inter tot miseriarum acerbitates à Deo non recedunt. 10. Vt afflictiones & ærumnæ velut piaculares flammæ cōmissas noxas aboleant & extinguant, Deus, cum solvendo non sumus, suæ justitiæ satisfaciunt de nostro terrore, idque ex gratiâ. Ita, quod Iurisconsulti dicunt, gratiosè rationes expungit, solutionem sibi monetâ explicat præsentem. Epuloni purpurato in flammis dicitur: Fili recordare, quia recepisti bona in vitâ tuâ; Lazarus similiter mala; nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. Melius est hic uri & secari, ut in æternum parcatur. Quando igitur brevioribus his pœnitentem toleratis peccata non tantum extinguuntur, sed & magna cœlestium donorum fit accessio, non immeritò dixit Chrysothomus: Multos audivi talia querentes: Quid tandem ille modestus & mansuetus homo ab alio quodam impio & improbo per singulos dies trahitur & innumeris patitur molestias, & Deus permittit? Quare alter accusatus injustè mortuus est? Ille submersus est, inquit, alius præcipitatus? Et multos possumus referre sanctos, & temporibus nostris, & majorum nostrorum, qui multas sustinuerunt tribulationes, differentes & varias. Vt igitur horum omnium rationem videamus, & neque ipsi tumultuemur, neque alios scandalizatos negligamus, nunc diligenter dicendis intendamus. Variæ enim, & optimodò sanctorum afflictionis causas numero octo charitati vestra dicere possum. Idcirco omnes vos ipsos cum diligentia colligite, scientes quod nulla deinceps nobis venia & excusatio dabitur, si de cōingentibus scandalizemur; quippe qui cum sint multe occasiones, tanquàm nulla sit ita tumultuabimur, & perturbabimur. Itaq, prima quidem est, quod cum facile in arrogantiam propter meritorum magnitudinem & miraculorum tollantur, ipsos sinit affligi. Secunda, ne ceteri majorem habeant de ipsis opinionem, quam humana patitur natura, & ipsos Deos, non quæ homines esse arbitrentur. Tertia, ut & Dei virtus appareat per egrotantes, & compeccatos exuperans, & predicationem augens. Quartâ ut ipsorum illorum patientia manifesta fiat, non propter mercede Deo ferventium, sed & tantam exhibentium gratitudinem, ut & post tot mala sincera in ipsis benevolentia ostendatur. Quinta, ut de resurrectione cogitemus: cum enim virum iustum, & multum plenum virtute, innumera passum mala, & sic hinc digressum videris, oportet ex hoc omnino aliquid de illo iudicio cogitare. Si enim homo pro se laborantes sine præmiis, & retributione abire non permittit: multo magis eos, qui tantum laboraverunt, nunquam incoronatos remanere Deus decerneret. Si autem ipsos laborum suorum retributione privare non elegit, omnino necesse est, quoddam aliud tempus esse post presentium finem, per quod presentis vitæ laborum retributionem recipent. Sexta, ut omnes in gravia incidentes, sufficientem consolationem & mitigationem habeant, in eos respicientes, & malorum, que ipsis accidere, recordantes. Septima, ne quando exhortamur vos ad illorum virtutem, & cuiq, dicimus: Imitare Paulum, imitare Petrum; propter gestorum excessum alterius ipsos nature participes fuisse cogitantes, ad imitationem torpeat. Octava, ut quando beatos, vel miseros censere oportet, discamus, quos quidem beatos, quos autem miseros & ærumnolos putare debeamus.

Prima. Secunda. Tertia. Quarta. Quinta. Sexta. Septima. Octava.

Tot igitur habentes causas de sanctorum afflictione dicendas, ne in tentatione indignemur neque angustiemur, neque tumultuemur: sed & ipsi nostros instruamus animos & alios hæc doceamus, & si videris hominem in virtute viventem, philosophiam sectantem, placentem Deo, postea innumera patientem mala, ne scandalizeris dilectè. Et si videris aliquem spiritualibus vacantem operibus, & aliquid utile expedire, postea supplantatum, ne tumultueris. Etenim novi multos sapientia querentes. Ille, inquit, ad templum peregrinatus est pauperibus pecunias perferens, & in naufragiū incidit, & amisit omnia. Alter rursum idem faciens, in latrones incidit, & vix animam suam salvavit, nudus inde discendens. Quid igitur dicemus? quod horum nullo trisitari oportet. Est enim naufragium fecit, sed & habet justitiæ fructum appensum: sua enim omnia implevit, collegit pecunias, deposuit, cum recepisset, abibat, peregrinationem attigerat: naufragium verò de reliquo, non de ipsius fuit sententiâ. Sed quare hoc Deus concessit? ut hanc speciem exhiberet. Sed pauperes, inquit, privati sunt pecuniis. Non tantam tu pauperum providentiam habes, quantam, qui fecit eos Deus: est enim his privati sunt, tamen aliundâ potest majorè copia occasionem ipsis præbere. Ne igitur gestorum rationes repetentes, ipsum reprehendamus, sed in omnibus glorificemus: non enim imprudenter, & temere talia sepe fieri permittit.

Tobias triplex illustre suæ patientiæ dedit specimen. Primum. Non est contristatus contra Deum, quod plaga cecitatis ei evenerit. Duplicem solent assignare tristitiam. Vna secundum Deum est, que penitentiam in salutem stabilem operatur. Hanc etiam sensere sancti cum bonis spoliarentur, cum ad tormenta raperentur: cum inopiâ, morbis, doloribus exercerentur. Sentiant hæc amici Numinis, & ingemiscunt; nec enim ferrei & lapidei sunt, sed adversus Deum nil querulæ vocis emittunt, merent illi & tristantur, ad divinam tamen voluntatem se conformant. Assidua illorum vox est: Ita pater, ita mi pater, quoniam sic placitum fuit ante te. Cum Christus tragediam illam cruentam ordiretur,

Variæ sanctorum afflictionis cause.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

Septima.

Octava.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

De sanctorum afflictione non est indignandum.

Causæ... Tobie... Eximia... Secunda... Illi... Quarta... Quinta... Sexta... Septima... Octava... Decima... Triplex... Tobie... Duplex... Una secun... Cor. c. 7. vers. 10. Math. c. 11. vers. 26.

diretur, ut etiam pavere cepit & cadere, ac moestus esse. Nihilominus in viciniam voluntariam sese offerens: Pater, inquit, non mea, sed tua voluntas fiat. Paulus etiam mceroribus variis confectus; Tristitia, inquit, mihi magna est, & continuus dolor.

Luc. c. 22. vers. 42. Rom. c. 9. vers. 2. Altera ad- vestus Deum.

Sed & alia est adversus Deum tristitia, mater impatientiae, quae Deum oblique fessit & accusat, audet hircere contra Deum, & occulte dicere: Quid adeo me Deus affligit? Heus lingua improba! pessulo coërenda es, Ori dignum impone, qui talia in Deum spargis. Tobias afflictissimus non est contristatus contra Deum, neque Iobus ulceribus plenus contra Deum est contristatus, neque contristatus est David adversus Deum, neque tot alij viri, feminaeque tristitiam adversus Deum conceperunt. Ut fileam tot centena millia martyrum. Sed huc quæso veramus oculos in nostri ævi viros feminaeque. En tot bonæ mentis Christiani fortunis omnibus exuti, ad faccum & mendicitatem devoluti, militaribus injuriis vexati, patriâ profugi, in extuemas miserias projecti, nihilominus adversus Deum non sunt contristati, gratia Deo egerunt, immobiles in timore Dei persistentes. His annis toparcha magnus omnibus terris suis cedere iustus: Peilibenter, inquit, & imperio Cæsaris, cuius mea sunt omnia, me promptissime submitto. Mehercle vox generosa, & vel in hoste admiranda! Aristoteles, Cælio teste, ob indefectum legendi studium ἀναγνώσις χαλκίνας & est appellatus, quod ferrea habeat viscera, lectorem infatigabilis, sicut laboris, & studiorum inexplebilis. Sunt & inter Christianos animi robustioris qui ferreis pene visceribus, quidquid calamitatis accipiunt, mente generosa digerunt, contra Deum nil contristati.

S. Francisci Xaverii in Deum fiducia, o Job c. 6. Dist. vers. 10. 2. Immobiles in Dei timore permansit. Arboris in vere florētis cum homine cōparatio.

Franciscus Xaverius fiducia in Deum, & adversorum tolerantia exercitissimus, licet subinde in commodis omnibus consistere, miseriarum omnium compos nihilominus familiarissimas illas ad Deum voces effundebat: Etiam amplius, Domine, etiam amplius. Quod & Iob in votis fuit, qui à Deo acerbis & manu non parcente desiderans flagellari: Et hec mihi, aiebat, sit consolatio, ut affligens me dolor non parcat. Alterum patientiæ specimen in Tobia hoc erat: Immobiles in Dei timore permansit. Nos curtae patientiæ homines, saepe ut arbores sumus, quæ vere florent uberrime; flos merus adeo liberaliter totam arborem vestit, ut spectatores usitato prælagio dicant: Hæc pomus, hæc pyrus non erit ferendo fructuum abundantiam. Brevi nebula, vel pruina unica omnem decutit florem, & spem fructuum rapit universam. Autumno arbor tam miserè spoliata, si felicissime proveniat, poma paucula, eaque calculosa, nana, vermimosa vult artis suæ specimina, profert. Ah, quam speciosè vernabat hæc arbor, quantam pomorum copiam pollicebatur, & quantum nunc à seipsa degenerat tam deformi sterilitate? promissit plurima, nihil præstitit. Nos haud aliter hiatu ingenti promissores sumus amplissimi; in florem nos induimus magnis propositis, mox unica tentatio, aut paulò gravior afflictio, & florem & fructuum spem omnem abripit: quod remanet pusillanimitas, impatientia, consternatio est. O ver, o autumne quam estis dispares! ubi immobilitas in timore Dei? Arundines sumus vento agitæ; huc illic impellimur, ad omnem strictionem auram mutamus propositum; jam surgimus, jam de novo cadimus, cerei in vitii flecti, omni vento mobiliores, solâ constantes vitiositate. Tobias cæcitas & paupertas graviter usserunt, & tamen in timore Dei permansit immobilis. Erumnas suas valde sentiens: nihil hic gaudij aut solatij est, & tamen in timore permansit immobilis. Oravit cum lacrymis Tobias, adeo

Matth. c. 11. vers. 7. Tob. c. 5. vers. 12.

A mcerores illum urferant, & tamen in timore Dei permansit immobilis.

Tertium patientiæ specimen, Agens gratias Deo omnibus diebus vite suæ. Magnæ artis est Deo peræque in miseris, in luctu, in ærumnis, in calamitatibus, atque in gaudiis gratias agere: hanc artem non calent, nisi ex asse probi Christiani. Chrysofomi monitum hic habemus cedro litterandum & auro: Nihil, inquit, hac lingua sanctius est, quæ in adversis agit: certe non est inferior lingua martyrum; utraque pariter coronatur. Si ergo dolores perculerit, & gratias egerit, martyri coronam sortitur. Gratias itaque agamus in omnibus, quidquid fiat: Hoc enim est grati esse. Etenim rebus prosperis hoc facere, nihil magni fuerit. Nam ipsa rerum natura eò impellit. Quando verò in extremis existentes gratias agimus, tunc præclarum est. Videte, quanta sit philosophia. Primum, Deum ketificas: Alterum, diabolum pudefacis: Tertium, & quod malefactum est, nihil esse facis. Nam & tu simul gratias agis, & Deus dolorem tuum amputat & diabolus abscedit. Nam si tu quidem difficilis fueris, ipse magis incumbit, tanquam qui jam, quod volebat, effecerit, & Deus tanquam blasphematus deserit, & augetur malum. Si vero gratias egeris, abscedit diabolus, tanquam qui nihil profecerit, & Deus vicissim, velut honoratus, majore honore afficit. Non potest etiam fieri, ut afflictiones sentiat homo ille, qui in afflictionibus gratias agit.

Hæc sua Chrysofomus confirmans: Ignis ingruens, inquit, substantiam quam absumpsit, & rotam domum populatam est? Reminiscere eorum, quæ Tob acciderunt: age gratias Domino, qui prohibere potuit, & non prohibuit: & tantam recipis mercedem, quamam, si omnia illa in pauperum manus reposuisses. Nulli gratiarum actioni par bonum, quem admodum blasphemiam pejus nihil. Est nobis telum maximum, quod omnes tales Diaboli machinas repellere valet, qui per hæc omnia gratias Deo agit, diabolus superavit. Magnus torsaurus gratiarum actus, magna divitiae, inconfusum bonum, armatura fortis. Perdidisti pecunias? si gratias quidem egeris, animam lucratus es, & majores nactus es divitias, quia Dei benevolentiam hausisti ampliore.

Hæc certe lingua, quæ Chrysofomo sanctissima est, præditus David: Benedicam, inquit, Dominum in omni tempore. Et quando, obsecro, istud dixit, nunquid cum in regem ungeretur? Sanè non, sed cum sevientis Saulis insidias fugeret, & ad regem Achis exilii dverteret, parum humaniter exceptus, pene malis simul omnibus pressus, adeo ut etiam fatuitatem simularet, modò vitam servaret, eo ipso tamen tempore vociferatur: Benedicam Dominum in omni tempore. Iobus jam omni pecore abactò, inter tot liberorum funera, ulceribus scatenus, inter vermium agmina ad fissum veluti cadaver elatus, canit tamen: & gratias agit: Sit nomen Domini benedictum. Hebræi juvenes in flammis Babylonicis velut in æstivâ pergula carere, & super gloriosus, & super exaltatus in secula. Inter ipsos flammæ vortices Benedicite ac Benedicite rotas ingeminarunt, ut gratiarum actionem in adversis tantò altius imprimerent afflictis, quântò eam crebrius repeterent in ipsis faucibus mortis. Tarsensis Paulus tam graværumnarum catenâ oneratus, ut quotidie videri posset mortuus, nihilo tam fecius: In omnibus, inquit, gratias agite, hæc est enim voluntas Dei. In omnibus tamen adversis, quàm in prosperis, tam in luctu, quàm in gaudiis, tam in inopiâ, quàm in opulentiâ, tam in afflictâ valetudine, quàm in integrâ, tam in tormentis, quàm in deliciis, tam beneficiis acceptis, quàm injuriis, tam delatis honoribus, quàm illatis contumeliis, in omnibus. Qui enim tunc solum gratias agit, cum quis ei beneficium tribuit, is debitum reddit: qui verò gratias agit, cum quis eum maledictis figit, is debitum acquirit.

§. III. Obij-

§. III.

O Bjicias: Hæc quidem commodè dicuntur, sed aliud est dicere, aliud verò facere: spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Nec imperitè dixit Ludovicus Cælius: Simile simili nutritur. spiritus spiritu: odor rem corporis esse nutrimentum negant. Spiritum odoribus nutrir argumentum est, odoratum & fragrans vinum, quod vires mitificè refocillat. Aristoteli vitam præstavi odore pomi aliquamdiu prorogaram asserunt. Sed hæc rara sunt, hæc paucis obtingunt. Ita & gratias agere, cum mæror medullas exedit, rarum est, paucorum est.

Non negamus, pauci sunt, qui pro plagis gratias agunt, sed isti Numinis veri amici sunt. Simus, obsecro, & nos inter hos paucos & inter quascunque turbinum ac procellarum furias, quæcunque ad nos aggerantur mala, Deo agamus gratias bonorum omnium fonti, qui mala hæc omnia permutat bonis maximis. Odor oris tui, Domine Jesu, sicut odor malorum, qui sanitatem & vitam suavissimè instillat.

Jacobus Intercisus, ita nominatus, quia membratim & intercisè mortuus, quoties ex ejus corpore vel articulus digiti, vel pars membri rescicaretur, toties dixit, Deo gratias. Non aurea, sed gemmeæ voces in tantis doloribus. Ruffinus Aquilejensis memorat, Ascetam senem virum sanctissimum ægroto fratri fomenta varia solatorum admovisse, illud eximie in documentum dixisse: Summa religio est, inter adversa Deo gratias agere. Dixi ego, & scripsi sæpius vel millies inculcandum, idque ab ore & calamo religiosissimi scriptoris: Unum Deo gratias plus valet in adversis, quam sex millia in prosperis.

Tobias fidelissimus Dei famulus à paupertate ac exatitate pessimè habitus, probris, contumeliis tam cognatorum, quam uxoris laceratus, Deo tamen gratias egit, omnibus diebus vitæ suæ. Nos itidem quomodocunque res succedant, bene an malè, feliciter an infeliciter, suaviter an insuaviter, hilariter an flebiliter, lenè an dolenter, serenum sit cælum an nubilum, amena sit tempestas an sæda, opulenti an inopes, sani an ægroti, tristes an læsti simus, & quamvis è voto nihil succedat, etsi res omnes cadant teterrimè, hoc tamen faciamus quod facere nos jubet Paulus: Gratias agamus Deo semper pro omnibus in omnibus. Ecclesia diebus singulis sapientissimè hortatur: Verè dignum & justum est, æquum & salutare, nos tibi semper & ubique gratias agere. Gratiarum actio in adversis cumulabitur mille præmiis.

CAPUT VI.

Tobias convivator frugalissimus.

Paulina præceptio est: sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Hanc legem Tobias examullim servans, cum esset dies festus Domini, & factum esset prandium bonum in domo Tobis, dixit filio suo: Vade & adduc aliquos de tribu nostrâ, timentes Deum, ut epulentur nobiscum. Convivium apparavit Tobias, idque non unâ ex causâ, nam festus dies Pentecostes erat, quem Hebræi, sicut & alios dies festos convivii agitabant. Voluit certè Deus, ut ejusmodi solennia non sine hilaritate peragerent, ut eò promptius Hierosolyma contenderent. Ad hoc ergo convivium Tobias non temerè quosvis, sed tribules, & populares suos vocarat, ut eos exules ac captivos solaretur atque resciceret. Nec quosvis popularium aut tribulium vocavit, sed pios dumtaxat & timentes Deum, & quibus tenue domi salinum erat. Neque hæc conviviola Tobias ceremoniæ tantum aut animi causâ instituit, aut ut convivalem gratiam remuneraretur, sed ut amorem & amicitiam inter præsentem restauraret, ac conservaret.

Convivia Græcis charistia dicebantur, ad quæ con-

Tov. II.

A sanguinei dumtaxat & amici conveniebant: ut si quid forsan offensionulæ, aut dissensionis inter eos fuisset natum, inter amicos epulas sepeliret. Primævi Christiani tam divites, quam pauperes sacrosancta mysteria percipere, agapas & convivium præmittent, in monumentum Dominicæ cenæ. Quia verò abusiones & vitiosæ consuetudines unâ subreperant, mos iste antiquatus est, & sanctum lege, celestem panem ut jejuni sumerent.

Convivia divinis legibus non quidem prohibita, sed mores plerunque insullos ac vitiosos pariunt. De his jam dicendum, & explicandum ordine, quanti abusus reprehensione dignissimi convivii passim occupent.

§. I.

Trochaico veteri ac vero jactabatur:

Difficile est mediocritati dare operam in convivio. Parsimonia & sobrietas, circumspectus & castus sermo rare alites, prodigia magna inter convivias. Nemo est, qui hac in re non velit videri laetus, nemo, qui alteri cedere. Hinc suos quisque ordines, statimque affectato luxu transiit. Hinc conviviorum abusus maximi, plurimi. In digitos mittamus ex his notiores.

Primus conviviorum abusus, Ferculorum multitudo. Ob unicum hoc delictum jure meritissimo convivium peraque omnia magnopere damnanda. Ingens, perniciosus, intolerabilis luxus jam mensas passim occupavit. Ad ostentationem & ad pompam, hic pæne omnia congeruntur. Ante annos centum, velut prodigium ingens è publico suggestu proclamatum est, in principalem mensam subinde novem fercula inferri. Joannes Gailer Kaiserspergensis Theologiae Doctor cum anno millesimo quingentesimo quinto Argentorati in æde summâ, ipsi cineralibus concionaretur, in mensarum luxum & copiam ferculorum graviter invehens est conceptissimis verbis, quæ videbantur non mutanda:

Es muss da sein ein Suppen / oder ein Gemis / und tamen Dining / Bachsch / und ein gelins Kraut dazu / darmit solt ein Pfeffer / und dann Gallerey / wol fünf oder sechs Trachten / und das geschicht auch sequuntur bey Hirschen / da wol einer etwan neun Trachten hat / oder ein Mahlgit. balcees & Nimium hoc illud luxûs grande portentum erat, mensæ vulgaris sex cibos, principali novem inferri, quod ab hinc ante annos fere centenos è cathedrâ videbatur publice objurgandum. Bone Deus, quantum & quam immane multum ab ævo illo divertimus! Si quis Kaiser spergensis Theologo, ut vates dixisset, Domine Doctor, quinquæ aut vix anni abibunt centum, cum annona ingravesceret, & sex fercula, multo, quam nunc sit, durior erit, nihilominus mensis ditioribus, & dominicis quinquaginta calentia fercula inferentur, adjectis totidem in mensam secundam bellariorum pateris. Quid ad hoc tale vaticinium dixisset Gailer? De re nihil est dubii. Hoc mihi certè ante annos aliquam multos vir generosi ac illustri sanguinis conquestus: Si quis dominorum, inquit, me invitet ad convivium, quinquaginta calentes à foco epulas apponit, comitantibus eodem numero tragematum phialis, idque recepto jam ritu. Si hunc iterum invitem, nec enim hoc officii genus defugere licet, idem mihi faciendum; vix aliter honestè possum. Ita alter alterum luxu mensarum perdimus, ut pompam vestium taceamus. Prò Superi! quæ hæc tempora, qui tæres isti? Et quam illud præclarum & magni exempli, quod aliquando in Præsulum & Antistitum mensis videre fuit. Cum ad esuriam refectiunculam, collationem vocant, convenitur vespere, esuritores illos octo aut novem fercula, sed frigida expectant, lactuca triplex, pisces asii, sed, quod maximæ religionis est, frigidi, præter dominicum panem & bellaria copiosa, triplex aut quadruplex generosioris vini genus. Reverà commodum est esurire ad præsepia tam plena. Et numquid hoc, ô viri, jejulare est, tot bellaria, tot lactucas, tantum piscium, panem niyeum, opimianum vinum propitiandæ fami ponere?

Fff

Sunt